

**DİL VE KONUŞMA
TERAPİSTLERİ DERNEĞİ**

**COVID-19 PANDEMİSİ NORMALLEŞME
DÖNEMİNDE DİL VE KONUŞMA
TERAPİSTLERİ İÇİN ÇALIŞMA
REHBERİ**

02 HAZİRAN 2020

www.dktd.org

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2. İLK BAŞVURU VE DEVAM EDEN DANIŞANLARA YÖNELİK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER	3
3. DİL VE KONUŞMA TERAPİSTİNİN KORUNMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER.....	4
4. ÇALIŞAN PERSONELİ KORUMAYA YÖNELİK ÖNLEMLER.....	4
5. ORTAK KULLANIM ALANLARINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER	5
6. TERAPİ ODALARINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER.....	5
7. TEMİZLİK/HİJYEN KURALLARINA YÖNELİK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER.....	6
8. KAYNAKÇA	7

A large, light blue, semi-transparent version of the DKTD logo is centered on the page. It consists of the letters 'DKTD' in a bold, white, sans-serif font, set against a light blue speech bubble background.

1. GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO), 11 Mart 2020'de COVID-19'u pandemi ilan etmesinden bu yana uzun bir "evde kal" dönemi yaşadık. Salgının hafifleme süreci dikkate alınarak 01 Haziran 2020 tarihi itibarıyla ülkemizde normalleşmeye doğru adımlar atılmıştır. Ancak COVID-19 pandemisi henüz tam olarak sonlanmamıştır ve COVID-19 virüsüne özgü etkili bir tedavi ve/veya aşı bulunana kadar risk herkes için devam etmektedir. Bu riskler mesleğimiz ve hizmetimize ihtiyaç duyan popülasyon için geçerlidir. Bununla birlikte hem bize ihtiyaç duyanların gelişimi açısından hem de meslektaşlarımızın ekonomik yaşantılarının düzenlenmesi açısından hizmetlerimizin başlaması da kaçınılmazdır.

"Yeni normale alışma" olarak tanımlanan bu süreçte sağlık meslek mensubu Dil ve Konuşma Terapistleri rollerini ve sorumluluklarını yerine getirmek üzere T.C Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı Rehberle titizlikle uyacak biçimde hazırlık yapmalıdır. Sağlık Bakanlığı'na bağlı çoğu hastanelerde 01 Haziran 2020 tarihiyle işbaşı yapılmış olup hasta randevusu verilmeye başlanmıştır. MEB'e bağlı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde ise eğitimler 15 Haziran'da başlayacak olup bu merkezlerde sürdürülen hizmetler için MEB'in kurumlara yönelik rehber ve genelgesi dikkate alınmalıdır. Özel kliniği olan meslektaşlarımızın da gerekli hazırlıkları tamamladıktan sonra hizmet vermeye başlayabileceklerini umuyoruz.

Bulaş riski devam ettiğinden, tam normal sürece geçişin kademeli olmasında yarar görülmektedir. Bu nedenle meslektaşlarımız, Nisan ayında Dernek web sitemizde ayrıntılı olarak hazırlayıp yayınlamış olduğumuz "**Dil ve Konuşma Terapistleri için COVID-19 Pandemi Kılavuzu**"nu tekrar dikkatlice gözden geçirmeli ve risk değerlendirmesi yaparak koruyucu prosedürlere uymaya özen göstermelidirler. Bu rehberlere ek olarak özel işyerlerinde, kliniklerde ve diğer merkezlerde sürdürülen DKT hizmetlerinin güvenli bir biçimde başlatılmasına yönelik aşağıda kısa bir çalışma rehberi de sürecin iyi yönetilmesinde sizlere yardımcı olacaktır.

2. İLK BAŞVURU VE DEVAM EDEN DANIŞANLARA YÖNELİK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Tüm ilk veya devam eden başvurular için risk değerlendirmesi yapılmalıdır (bkz. DKTD Pandemi kılavuzu, s.7).

- Randevu almak isteyenlere/yakınlarına telefonda COVID-19 geçmişi ile ilgili sorular mutlaka sorulmalıdır.
 - Covid-19 Virüsü ile ilgili bir tanı olup/olmadığı,
 - Var ise tanının ne zaman ve ne şekilde alındığı (PCR, antikor testi, tomografi vb.)
 - Bununla ilgili bir tedavi alınıp/alınmadığı,
 - Tedavi sürecinin tamamlandıktan sonra yapılan ve negatif çıkan COVID-19 testinin rapor tarihi, (vaka gelirken bu raporu yanında getirmelidir) sorulmalıdır.
 - Bulaş riski devam eden vakalara randevu verilmemelidir.
- İlk başvurularda vaka öyküsü için elektronik ortamda hazırlanmış formlar yardımıyla bilgi alınabilir.
- Danışanların/olguların/hastaların ateş, öksürük, halsizlik gibi belirtileri olması durumunda terapiye alınmamalı, randevu verilmemelidir.
- Vakanın ya da refakatçisinin yurtdışı yolculuğu ya da Covid-19 tanılı bir hastayla temas etmesi durumunda randevu verilmemelidir.

- Danışanların/olguların/hastaların iş yerinin girişinde görünür bir yere asılmış olan ve içeride uyulması beklenen kuralları açıklayan bilgilendirmeyi okuması sağlanmalıdır.
- Danışanların/olguların/hastaların diğer danışanlar ve çalışanlar ile aralarında sosyal mesafeyi sağlamaları hususunda uyarılmalıdırlar.
- Danışanların/olguların/hastaların maske ve galoş giyerek iş yerine girmesi sağlanmalıdır. Girişte maskesi olmayanlar için maske ve galoş bulundurulmalıdır.
- Danışanlar/olgular/hastalar iş yerine girdiğinde alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya ile ellerini ovalamalıdır.
- Danışanlar/olgular/hastalar, iş yeri içinde mecbur kalmadıkça yüzeylere dokunmamalıdır. Dokunulduğunda el antiseptiği kullanılmalıdır.
- Danışanların/olguların/hastaların iş yeri içinde mümkün olduğu kadar kısa süre kalması sağlanmalıdır.
- Terapiye alınacak çocuk ise sadece bir velisi ile içeriye alınması sağlanmalıdır.
- Bekleme odalarındaki ortak kullanılan oyuncak ve materyaller kaldırılmalıdır.

3. DİL VE KONUŞMA TERAPİSTİNİN KORUNMASINA YÖNELİK ÖNLEMLER

- Terapistler, yüz yüze ve manuel terapi oturumlarında düşük ve yüksek riskli durumlara göre kişisel koruyucu ekipman (KKE) (maske, gözlük, siperlik, bone, önlük, vb) kullanılmalıdır (bkz. *DKT için COVID-19 Pandemi Kılavuzu, s. 7-8*).
- Terapistin ateş takibi yapılmalıdır.
- Terapistin ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı gibi belirtileri olduğunda çalışmamalıdır.
- Aerosol üreten prosedürleri uygulama konusunda düşük ve yüksek riskli durumları değerlendirmek için "*DKT için COVID-19 Pandemi Kılavuzu*"na ve ayrıca *T.C Sağlık Bakanlığı Rehberine* bakınız.
- Değerlendirme/terapi ve/veya görüşme sürelerini 15-20 dakika ile sınırlayınız.
- Terapiler sırasında mümkün olduğunca karşı karşıya değil 1.5 metre kuralına uygun olarak hastanın yan tarafında oturunuz. Yüz yüze olmak durumunda iseniz mutlaka maske ve 1.5 metre kuralına uyunuz.
- Sık sık el yıkama ve sosyal mesafe kuralına dikkat ediniz.

4. ÇALIŞAN PERSONELİ KORUMAYA YÖNELİK ÖNLEMLER

- Çalışan personelin COVID-19'un bulaşma yolları ve korunma önlemleri hususunda bilgilenmesi sağlanmalıdır.
- Ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı gibi belirtileri olan personel olduğunda çalıştırılmamalıdır.
- Personel çalışırken ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı gibi belirtiler gelişirse, tıbbi maske takılı olarak sağlık kuruluşuna yönlendirilmelidir.
- Kurumda çalışan personelin tümü kuralına uygun kişisel koruyucu ekipman (maske, gözlük, siperlik, bone, önlük, vs) kullanılmalıdır. Kullandığı maske nemlendikçe ya da kirlendikçe değiştirilmelidir. Yeni maske takılırken ve sonrasında el antiseptiği kullanılmalıdır.
- Kurumda çalışan personel ellerini 20 saniye süre ile saat başı yıkamalıdır.
- Kurumda çalışan personelin dış kıyafetlerini değiştirmesi, iş yerinde giymek için temiz kıyafet getirmeli ve kıyafetini değiştirmelidir.
- Kurumda çalışan personelin ateş takibi yapılmalıdır.

- Danışan ile 1 metreden yakın ve 15 dakikadan uzun temas olasılığı olan personelin yüz koruyucu kullanması sağlanmalıdır. Yüz koruyucu her danışan ile etkileşim sonrasında %70'lik alkol ile silinerek tekrar kullanılabilir.
- Çalışan personel dinlenme alanlarında en az 1 metrelik sosyal mesafeyi korumalı ve maske takmayı sürdürmelidir. Yemek yerken ya da su/çay/kahve içilirken, maske çıkarılacağı için bunun yapıldığı kapalı alanda aynı anda birden fazla kişinin olmaması sağlanmalıdır.

5. ORTAK KULLANIM ALANLARINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

- Terapiye gelen vakalar en fazla bir refakatçi ile gelmelidir.
- Bekleme salonunda bekleyen kişiler maske takmalıdır.
- Bekleme salonunda çocuklar için oyun alanı, materyal, oyuncak varsa geçici olarak kaldırılmalıdır.
- Çay, kahve, atıştırmalık gibi ikramlar geçici olarak kaldırılmalıdır.
- Kullan at bardak kullanmak koşuluyla su sebili kullanılmalıdır.
- Ortak kullanım alanları sosyal mesafe kuralına uygun olarak (1m) düzenlenmelidir.
- Terapi odalarının seanslardan sonra, bekleme salonunu sık olarak havalandırılmalıdır.
- Bekleme alanında el dezenfektanı, tek kullanımlık mendil, kolonya bulundurulmalıdır.

6. TERAPİ ODALARINDA ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

- Terapi odaları sosyal mesafe kuralına uygun olarak (1m) düzenlenmelidir.
- Kurumda birden fazla terapist çalışıyorsa materyallerin ortak materyal dolabından alınarak değil terapist çalıştığı kendi terapi odasında kendi materyalini kullanmalıdır.
- Terapi odalarının girişinde / içeride el dezenfektanı, tek kullanımlık mendil, kolonya bulundurulmalıdır.
- Terapi odalarına ayakla basınca açılan (bas-aç) kapaklı çöp kovaları konmalıdır.
- Her seans sonrası kullanılan materyallerin, masa ve sandalye yüzeyleri dezenfekte edilmelidir.
- Terapi odaları seanslardan sonra havalandırılmalıdır.
- Terapide kullanılacak materyallerin temizliği zor malzemeler (peluş oyuncak gibi) kullanılmamalıdır.

7. TEMİZLİK/HİJYEN KURALLARINA YÖNELİK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

- Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanmış bir temizlik firması tarafından dezenfeksiyon işlemlerinin iş yeri açılmadan önce ve açıldıktan sonra da düzenli aralıklarla yapılmalıdır.
- İş yerinde her gün temizlik yapılmalıdır.
- Sık kullanılan kapı kolu, ışık düğmesi gibi yüzeyleri sık ve düzenli aralıklarla dezenfekte edilmelidir.
- Tuvaletlere el sensörlü sabunluklar yerleştirilmelidir.
- Tuvaletlere basınca açılan kapaklı çöp kovaları konmalıdır.
- Mümkünse tuvalet bataryaları fotoselli / pedalla çalışan / sensörlü bataryalarla değiştirmelidir.
- Tuvaletlere tek kullanımlık kağıt havlu konmalı, hava ile el kurutma aletleri kullanılmamalıdır.
- İklimlendirme sistemleri kullanılmamalıdır.
- Kurumun daha önce aldığı hijyen önerileri daha sık uygulamalıdır.
- Kurum girişine dezenfektan özellikli paspas konmalıdır.
- Her odanın temizlik bezi ayrı olmalıdır.

- Eldiven, maske ve galoşlar ayrı bir atık kutusunda toplanmalıdır.
- Temizlik sonrası oda havalandırılmalıdır.
- Genel temizlik su ve deterjan ile yapılmalıdır. İş yerlerinin temizliğinde özellikle sık dokunulan yüzeylerin (kapı kolları, telefon ahizeleri, masa yüzeyleri gibi) temizliğine dikkat edilmelidir. Bu amaçla, su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı) çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Tuvalet dezenfeksiyonu için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.
- İçeride ortak kullanım amacıyla gazete, dergi vb. şeyler bulundurulmamalıdır.
- Temizlik yapan personelin tıbbi maske ve eldiven kullanması sağlanmalıdır. Temizlik sonrasında personel maske ve eldivenlerini çıkarıp iş yerindeki çöpe atmalı, ellerini en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkamalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır.
- Terapi sırasında mümkün ise tek kullanımlık malzeme kullanılmalı, tek kullanımlık malzeme sağlanmadığı durumlarda her kullanım sonrasında tekstil malzemeleri en az 60 derecede yıkanmalıdır. Kullanılan alet ve malzemelerin üzerinde sekresyon yoksa %70'lik alkol ile silinmelidir. Kullanılan aletlerin üzerinde sekresyon varsa, ön temizlik yapıldıktan ve kuruduktan sonra %70'lik alkol ile silinmelidir.
- Danışanlar ödeme terminalini kullanır ve dokunurlarsa hemen arkasından %70'lik alkol ile temizlenmelidir.
- Klor bileşiklerinin uygun olmadığı yazar kasa, bilgisayar klavyeleri, telefon ve diğer cihaz yüzeyleri %70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.

8. KAYNAKÇA

- T.C. Sağlık Bakanlığı, (2020) COVID-19 Pandemisinde Normalleşme Döneminde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi: Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması. <https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr/covid-19-pandemisinde-normallesme-doneminde-saglik-kurumlarinda-calisma-rehberi.html> (Erişim Tarihi: 01.06.2020).
- T.C. Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü. COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Rehberi. Bilim Kurulu Çalışması. https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf (Erişim tarihi: 17.04.2020).
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (DKTD) (2020). Dil ve Konuşma Terapistleri için COVID-19 Pandemi Kılavuzu. <https://www.dktd.org/tr/files/download/p1e6m6ogp1142oouing9175s12oh4.pdf> (Erişim tarihi: 13.04.2020)